

MASARYKOVA UNIVERZITA

FILOZOFICKÁ FAKULTA



**SANDRO BOTTICELLI: PRIMAVERA** 

DU0105 Písomná postupová skúška

Viktória Zelenecká

413337

FF DU Dejiny umenia, I. ročník

2. 7. 2013

## Obsah

ÚVOD .....	3
1 BOTTICELLIHO ŽIVOT .....	4
2 SPÔSOB TVORBY A DIELO .....	6
3 PRIMAVERA .....	8
3.1 ZÁKLADNÉ INFORMÁCIE .....	8
3.2 NÁMET .....	8
3.3 POPIS DIELA .....	9
Záver .....	11
Zoznam použitej literatúry a ďalších zdrojov .....	12

## ÚVOD

Keď som začala rozmýšľať aké umelecké dielo vybrať pre postupovú prácu, prvý umelec, ktorý mi napadol bol René Magritte. Belgický umelec, ktorý si ma získal pri mojej návšteve Bruselu na jar. Avšak, nebola som si istá, či si trúfam na pomerne tak „mladého“ umelca, v zmysle, že pôsobil iba pred pol storočím. Jeden jeho obraz mi však utkvel v pamäti.

Le bouquet tout fait (The Ready Made Bouquet), vytvorený v roku 1957. Spojil Botticelliho Primaveru s vlastným výtvorom muža v klobúku. Zaujalo ma to a tak som sa rozhodla, že sa v práci budem venovať Botticellimu a jeho maľbe Primavera.

Renesancia ma vždy fascinovala. Taliansky génus ako Botticelli, Leonardo, Michelangelo; hry Shakespeara, odvaha Columbusa či astronomická revolúcia Koperníka.

V postupovej práci o maľbe Primavera sa budem venovať životu, tvorbe, popisu určitých diel. Uvediem vybrané dielo z bližšieho pohľadu, za akých pravdepodobných okolností vzniklo, čo môžeme na diele vidieť.

## 1 BOTTICELLIHO ŽIVOT

Alessandro di Mariano di Vanni Filipepi, nazývaný Sandro Botticelli, sa narodil v roku 1445<sup>1</sup> vo florentskej štvrti Ognissanti v rodine Mariana di Vanni di Amedea Filipepiho, ktorý sa venoval farbeniu kože a jeho manželky Smeraldy. Zaujímavosťou je, že v dobe jeho narodenia mal jeho otec päťdesiat a matka štyridsať rokov, čo bolo pre tú dobu pomerne pokročilý vek. Botticelli mal troch bratov a on bol najmladší. Najstarší Botticelliho brat Giovanni sa stal úspešným florentským bankárom, Antonio bol zlatník a Simone pracoval v Neapole ako obchodník s látkami medzi Španielskom a bohatou rodinou Rucellaiov.<sup>2</sup>

O jeho živote vieme veľmi málo istých údajov. Rovnako pôvod jeho prezývky je tajomstvom. Najpravdepodobnejšie jeho meno je odvodené od slova „battigello“ tj. zlatotepec, ktoré sa za Botticelliho života vyvinulo v „boticella“. Podľa Vasariho totiž, Botticelli pracoval nejaký čas ako učeň v zlatníckej dielni svojho brata Antonia.<sup>3</sup> Je však možné, že meno zdedil po staršom bratovi, ktorý mal prezývku „botticelli“, sud, malý sud.<sup>4</sup>

Botticelli pôvodne pracoval v zlatníckej dielni svojho brata do roku 1464, kedy nastúpil do maliarskej dielne Fra Filippa Lippiho, ktorý bol v tej dobe najvýznamnejším florentským maliarom a maľoval výhradne s náboženskou tematikou.<sup>5</sup> V Lippiho dielni Botticelli zostal až do roku 1467, kedy si otvoril vlastnú dielňu, v ktorom pracoval spoločne so sochárom Verrochiom.<sup>6</sup> Už v roku 1470 si Botticelli založil samostatnú dielňu, kde pracoval na zákazkách rodu Medicijských, pre ktorých vytvoril nespočetné množstvo krásnych lyrických malieb plných harmonických farieb.<sup>7</sup>

---

<sup>1</sup> PATRICK. *Renaissance and Reformation*, 2007

<sup>2</sup> GLENN. *Sandro Botticelli*, [http://www.artmuseum.cz/umelec.php?art\\_id=174](http://www.artmuseum.cz/umelec.php?art_id=174), [cit. 3. 6. 2013]

<sup>3</sup> LIGHTBOWN. *Sandro Botticelli: Life and Work*, 1989, str. 1

<sup>4</sup> TOGNER. *Sandro Botticelli*. str. 20

<sup>5</sup> BORDÁCS. *Potulky svetom umenia*, 2006, str. 53

<sup>6</sup> GLENN. *Sandro Botticelli* [http://www.artmuseum.cz/umelec.php?art\\_id=174](http://www.artmuseum.cz/umelec.php?art_id=174), [cit. 3. 6. 2013]

<sup>7</sup> BORBÁLA. *Művészetek albuma*, 1998, str. 53

Botticelli vytvoril celú radu zákaziek pre rôzne kaplnky a kostoly. Najvýznamnejšia objednávka prišla v roku 1481, kedy bol na požiadanie pápeža Sixta IV. povolaný do Ríma<sup>8</sup> aj s ďalšími významnými maliarmi ako Domenico Ghirlandaio či Pietro Perugino. Mali sa podieľať na výzdobe stien Sixtínskej kaplnky.<sup>9</sup> Pri tejto výzdobe mu pomáhal jeho mladý študent Rafael. Zásluhou spomínaných umelcov vznikla fresková nástenná výzdoba s biblickými scénami zo Starého i Nového zákona. Botticelli vytvoril tri fresky: Výjavy z Mojžišovho života, Kristovo pokúšanie, Vzburá proti Mojžišovým zákonom a okrem toho sériu pápežských portrétov.<sup>10</sup>

Po návrate do Florencie bol vyhľadávaný významnými zákazníkmi. Jedným z najznámejších zákaziek bol rozsiahly freskový cyklus pre vilu Lorenza Medicijského blízko Volterra.

Medzi jeho najznámejšie diela patrí *La Primavera* (Jar), ktoré patrí medzi jeho mytologických a alegorických obrazov a *Zrodenie Venuše*. O týchto maľbách sa zmienil o niekoľko desiatok rokov neskôr Vasari, ktorý ich videl pri svojej návšteve vily Lorenza di Pierfrancesca Medicijského v Castelli, kde boli umiestnené v roku 1499.<sup>11</sup>

Na sklonku života Botticelli pracoval výhradne na obrazoch s kresťanskou tematikou, zachytil momenty kresťanského smútku i radosti.<sup>12</sup>

Botticelli zomrel 17. mája 1510 a čoskoro bol zabudnutý, avšak na konci 19. storočia bol znovuobjavený.

---

<sup>8</sup> BORBÁLA. *Múvészetek albuma*, 1998, str. 53

<sup>9</sup> Ibidem. str. 53

<sup>10</sup> Ibidem. str. 53

<sup>11</sup> SMITHS. *On the Original Location of the Primavera*, <http://www.jstor.org>, [cit. 3. 6. 2013]

<sup>12</sup> GLENN. *Sandro Botticelli*, [http://www.artmuseum.cz/umelec.php?art\\_id=174](http://www.artmuseum.cz/umelec.php?art_id=174), [cit. 3. 6. 2013]

## 2 SPÔSOB TVORBY A DIELO

Botticelli tvoril v duchu doby, poetické a pôvabné diela. Dobrým príkladom toho sú jeho obrazy Madon. V 15. storočí boli veľmi rozšírené tzv. tondá, obrazy maľované do kruhu. Dobrým príkladom je asi najslávnejší obraz *Madona s Dieťaťom a piatimi anjelmi*,<sup>13</sup> kde sa prejavil Botticelli ako majster detailu. Vychádzal z umeleckého štýlu Verocchia a tvoril so zlatými ozdobami a so sklopeným zrakom, ktorý bol veľmi obľúbený a dodával tvári estetický pôvab.<sup>14</sup> Nastal zlom, keď zrak Madon nesklopil k zemi, ale dal mu melancholický ráz. Zrak postáv sa obracia do prázdna, vďaka čomu postavy pôsobia zamyslene.

Umelecký štýl Botticelliho je charakterizovaný pokojnou krásou, ktorá je zahalená vnútorným citom. K dosiahnutiu tohto úkazu Botticelli používa rozvlnené vlasy a šaty, ktoré podtrhnú vnútornú krásu, stav vzrušenia a vnútorné emócie.<sup>15</sup> Táto krása je až snivá, jeho postavy vyzerajú ako by sa prebudili zo sna. Maľuje svetlovlasé dievčatá, z ktorých pokojná atmosféra až vznešená zmyslovosť vyžaruje.<sup>16</sup>

Dôležitý obrat predstavuje obraz *Zrodenie Venuše*.<sup>17</sup> Botticelli sa odhodlal k znázorneniu nahej ženy. Antickú bohyňu lásky však namaľoval strnulo. Síce vyobrazil antickú bohyňu, ale zároveň sa snažil ukázať cudnú Máriu. „...duša helenizmu sa stretla s dušou kresťanstva.“<sup>18</sup> Botticelli sa tak stal prvým renesančným maliarom (umelcom), ktorý využil starovekú mytológiu, nie len ako námet, ale aby dodal duchovný obsah do svojich diel.<sup>19</sup>

Na jeho tvorbu mal vplyv hlavne Fra Filippo Lippi. Vďaka jemu sa Botticelli stal dedičom Lippiho lineárneho štýlu.<sup>20</sup> Botticelli však vo svojom figuratívnom štýle nekopíroval samotné vzory. V zobrazení troch Grácií v obraze *Primavera* sa nesnaží kopírovať originál, ale rôzne sa vlniace vlasy a ich róby, boli reakciou na Albertiho pasáž o znázorňovaní pohybu.<sup>21</sup>

---

<sup>13</sup> *Madonna del Magnificat*, 1480 – 1481, Galleria degli Uffizi, Florencia

<sup>14</sup> MUTHER. *Dějiny malířství*, str. 163

<sup>15</sup> WARBURG. *Sandro Botticelli's Birth of Venus and Spring*, str. 141

<sup>16</sup> JOHNSON. *Dějiny renesance*, str. 107

<sup>17</sup> *The Birth of Venus*, 1484 – 1486 Galleria degli Uffizi, Florencia

<sup>18</sup> MUTHER. *Dějiny malířství*, str. 183

<sup>19</sup> JOHNSON. *Dějiny renesance*, str. 107

<sup>20</sup> TOGNER. *Sandro Botticelli*, str. 20

<sup>21</sup> LIGHTBOWN. *Sandro Botticelli*. str. 77

Z tohto obdobia je aj maľba *Pallas a kentaur*.<sup>22</sup> Môžeme si všimnúť prudký kontrast vertikálnych a horizontálnych línií, tmavých a jasných tónov. Ženská postava bola identifikovaná nesprávne, preto sa v staršej literatúre objavuje meno Pallas Athéna namiesto Camilla.<sup>23</sup>

Osemdesiate roky 15. storočia prinášajú obdobie oltárnych obrazov. V tomto období vznikajú významné diela na objednávku bohatých mecenášov s náboženskou tematikou, hlavne vyobrazenie Madony. Napríklad Madona s Dieťaťom navštívená štyrmi anjelmi a šiestimi svätými, Madona na tróne medzi sv. Jánom Krstiteľom a sv. Jánom Evanjelistom či Zvestovanie.

Začiatkom neskorého umeleckého obdobia môžeme označiť obraz *Korunovácia Panny Márie so štyrmi svätými*.<sup>24</sup> Vznikol na objednávku florentského cechu zlatníkov pre kaplnku Baziliky San Marco. Dielo v sebe skrýva politickú a religióznu symboliku.

Záver Botticelliho života spadá do obdobia apokalyptických víz. Medzi najznámejších vizionárov patrilo dominikánsky mních Girolamo Savonarola.<sup>25</sup> Vyzýval ľudí na ničenie materiálnych prejavov. Traduje sa, že i Botticelli spálil niekoľko svojich obrazov, ktoré nepovažoval na duchovne bezchybné.

Udalosti apokalyptického obdobia zanechali odraz aj v umení. Botticelli v obraze *Mystické narodenie*<sup>26</sup> zanechal v záhlaví nápis, reakciu na dobu: „Ja, Sandro, som namaľoval tento obraz koncom roku 1500 za pohrôm pre Taliansko v polovici času po čase zhodnom s jedenástou kapitolou svätého Jána, za druhej biedy v Apokalypse, pri oslobodení od diabla na tri a pol roka. Bude potom v dvanástej kapitole spútaný a uvidíme ho, ako je zvrhnutý ako na tomto obraze“<sup>27</sup>

---

<sup>22</sup> *Camilla e il centauro*, 1482, Galleria degli Uffizi, Florencia

<sup>23</sup> „amazonská“ hrdinka, opísaná v epose Aeneas rímskym básnikom Publiusom Vergiliusom Marom

<sup>24</sup> *Korunovácia Panny Márie so svätými Jánom Evanjelistom, Augustínom, Hieronýmom a Eligiom*. 1490, Galleria degli Uffizi, Florencia

<sup>25</sup> MURPHY. *Return of the forgotten master* <http://www.time.com/>, [cit. 4. 7. 2013]

<sup>26</sup> *The Mystical Nativity*, 1500–1501, National Gallery, London

<sup>27</sup> National Gallery, London

## 3 PRIMAVERA

### 3.1 ZÁKLADNÉ INFORMÁCIE

Obraz Primavera, v pôvodnom jazyku La Primavera, čiže Jar, je namalovaný temperou na drevo s rozmermi 203 x 314 cm, na troch 8 cm silných drevených doskách.<sup>28</sup> Maľba vznikla okolo roku 1482, a je opísaná v Culture & Values (2009) ako „jedna z najpopulárnejších malieb západného umenia“.<sup>29</sup>

Pri práci sa Botticelli vrátil ku starším materiálom. Namiesto olejomalby použil vaječnú temperu. Práve vlastnosti vaječnej tempéry pomohli dodať obrazu podivné éterické kúzlo. Práve vaječná tempera dodáva prirodzený odtieň pokožky, úchvatný pohyb figúry, vlasové ostré línie, pripomínajúce drevorytinu.<sup>30</sup>

Primavera sa spolu s ďalšími obrazmi ako Zrodenie Venuše či Camilla a Kentaur nachádzala v jednej z miestností florentského paláca Lorenza de Pierfrancesca. Názov La Primavera je zaužívaný až od roku 1550, kedy ju tak nazval Giorgio Vasari, ktorý videl maľbu vo Villa di Castello, neďaleko Florencie, kam ju Lorenzo premiestnil. Od roku 1919 je maľba v zbierke Galérie Uffizi vo Florencii.

### 3.2 NÁMET

Pôvod obrazu je nejasný. Je možné, že obraz bol vytvorený na zákazku Lorenza I. Nádherného, ale patrila Lorenzovi di Pierdrancescovi. Jedna teória hovorí, že Botticelli chcel vytvoriť niečo nové, nie so zaužívanou náboženskou tematikou. Je tu však možnosť, že maľba bola vytvorená ako svadobný dar pre Lorenza di Pierdrancesca, ktorý sa oženil v roku 1482.

---

<sup>28</sup> BBC, *Private life of a Masterpiece Sandro Botticelli: La Primavera*, 2005, 03:00-03:20

<sup>29</sup> CUNNINGHAM-REICH. *Culture & Values*, str. 282

<sup>30</sup> BBC, *Private life of a Masterpiece Sandro Botticelli: La Primavera*, 2005, 23:00-26:00



Predpokladá sa , že obraz bol inšpirovaný viacerými literátmi antického sveta. Najväčší vplyv mal Ovídius a jeho báseň, kde opisuje príchod jari.<sup>32</sup> Špecifiká mohli byť odvodené z básne Angela Poliziana, dvorského básnika rodiny Medici. Básnická zbierka „Rusticus“ bola vydaná okolo roku 1483, maľba sa všeobecne datuje ako dokončená v roku 1482, niektorí vzdelanci preto tvrdia, že Botticelli mal vplyv na Poliziana. Ďalšou inšpiráciou sa zdá byť báseň od Lucretiusa „De rerum nature“, v ktorej sa dočítame: „Jar a Venuša prichádzajú, a Venušin chlapec,/ Okrídlený posol, postavil sa vopred,/ A tesne za Zefírovými krokmi Matka Flora,/ Pokropujúc cesty pred nimi, naplní všetko/ Skvelými farbami a vôňami.“<sup>33</sup>

### 3.3 POPIS DIELA

Obraz je rozdelený do troch plánov a zobrazuje deväť postáv v nepatrne zmenšenej životnej veľkosti. V prvom pláne sú postavy Zefýra, boha západného vetra, nymfy Chloris, bohyňa Flóra, postavy troch Grácií a Merkúra, posla bohov. V druhom pláne, skoro v strede obrazu, jemne odizolovaná od ostatných postáv je bohyňa lásky Venuša a jej syn Amor.

Tretím plánom je samotné zobrazenie prírody. Na maľbe je zobrazených takmer 500 druhov rastlín, z ktorých môžeme rozoznať 190 rôznych botanických druhov rastlín, 130 z nich sú reálne rastliny, ako napríklad: ruže, nevädze, maky, fialky, malé chryzantémy, ľalie, kosatce, jazmín, nezábudky či stokrásky. Kvety nie sú vždy zobrazené s ich skutočnými listami, môžeme si všimnúť aj kvety, ktoré sú typické pre leto či jeseň. Botticelli sa pohral s rôznymi ročnými obdobami. Kvety majú svoju symboliku, napríklad karafiát je kvet, ktorý si nevesta schová na tele a ženích ho musí nájsť. Ďalej vidno stromy a kríky, konkrétne stromy pomarančovníkov a kríky myrty, ktoré sa sadili v starovekom Ríme okolo chrámov Venuše. Neskôr tiež symbolizovali večnú lásku a najmä manželskú vernosť.<sup>34</sup>

---

<sup>32</sup> Fasti, 5. kniha

<sup>33</sup> "Spring-time and Venus come, and Venus' boy, / The winged harbinger, steps on before, / And hard on Zephyr's foot-prints Mother Flora, / Sprinkling the ways before them, filleth all / With colors and with odors excellent." LUCRETIUS. *On the Nature of Things*. Project Gutenberg

<sup>34</sup> BBC, *Private life of a Masterpiece Sandro Botticelli: La Primavera*, 2005, 29:00-31:50

Najtajupľnejšie postavy objavíme na pravej strane. Zefýr, sa skláňa, aby sa zmocnil vodnej víly Chloris. Chloris sa premieňa na bohyňu Flóru. Dve ženské postavy na maľbe sú teda jedným znázornením jedinej osoby.<sup>35</sup> Ide o starú bájku, kde Zefýra, boha západného vetra, premôže túžba po vodnej víle Chloris a zmocní sa jej násilím. Scéna s násilím na obraze, ktorý má pravdepodobne oslavovať manželstvo sa javí zo súčasného pohľadu nevyhovujúco. Avšak v renesančnom období bolo zobrazenie podobných scén zvyčajné a tieto výjavy zdobili novomanželské spálne. V Primavere sa násilie mení na radosť, na konci pôvodnej báje Zefýr pojme Flóru za ženu. Podľa úsmevu, je z nej spokojná nevesta. Celý výjav má byť lekciami pre nevestu. Naznačuje, ako to údajne vo vzťahu chodí, ako vyzerá mužská nadvláda a ženská dominancia. Má upokojiť nevestu v zmysle, že z dvoch neznámych, ktorí vstupujú do manželstva, sa zrodí časom láska a šťastné manželstvo.<sup>36</sup>

Venuša stojí skoro v strede maľby, okolo nej, typický oblúk sformovaný lístím, florentskému pozorovateľovi v tej dobe Venuša pripomínala maľby Panny Márie pod klenbou. Bohyňa má nad sebou Amora, ktorý má zaviazané oči a mieri šípom akoby na tri Grácie. Primavera teda zdôrazňuje výjav lásky prevedené do prenikavej pohanskej maľby.<sup>37</sup>

Omnoho náročnejšie pre Botticelliho bolo znázornenie troch Grácií, z hľadiska spoločenského aj technického. Bolo to prvé znázornenie ženskej zmyselnosti po niekoľkých storočiach a ich nadýchané tenké rúcha rovnakou mierou odkrývajú to, čo aj zakrývajú. Podľa historikov mu to bolo dovolené, pretože nešlo o skutočné ženy, ale nymfy, víly a v renesančnej predstavivosti zaujali extra kategóriu, boli to mýtické bytosti. Tri Grácie sú víly, ktoré sú opisované ako sprievodkyne Venuše, mali zvýrazniť jej krásu a pôvab.<sup>38</sup>

Postava Merkúra, s jeho typicky okrídlenými topánkami. Niektorí historici veria, že v osobe božského posla Merkúra na Primavere je vyobrazený samotný Lorenzo... Botticelliho portrét mladého muža je považovaný za podobizeň Lorenza. Podobnosť s Merkúrom je do oči bijúci, vďaka čomu bez väčších pochybností svojmu mocnému mecenášovi múdro zalichotil. Aby sa mohli niektoré tváre umiestniť do antickej mytológie bolo treba ich prikrášiť. Na maľbe nie je práva Lorenzova podoba, Botticelli tváre vylepšoval.<sup>39</sup>

---

<sup>35</sup> BBC, *Private life of a Masterpiece Sandro Botticelli: La Primavera*, 2005, 04:20-04:45

<sup>36</sup> *Ibidem*, 17:00-21:15

<sup>37</sup> *Ibidem*, 11:40-12:20

<sup>38</sup> *Ibidem*, 12:25-13:08

<sup>39</sup> *Ibidem*, 08:50-10:05

## Záver

Po návrate Sandro Botticelliho z Ríma roku 1482, dokedy tvoril diela s kresťanskou tematikou, začal tvoriť diela s mytologickým námetom, ktoré ho preslávili až do dnešných čias. Jedným z nich bolo aj maľba La Primavera, ktorá je jedna z najkontroverznejších malieb na svete. Zatiaľ čo väčšina kritikov súhlasí, že maľba, zachytávajúca skupinu mytologických postáv v záhrade je alegoriou pre bujný rast jari, iné významy boli tiež preskúmané. Niekedy je práca uvádzaná ako ilustrácia ideálu neoplatonickej lásky.<sup>40</sup>

Nech pravda o jeho pôvode a inšpirácií tkvie kdekoľvek, obraz bol uložený v kolekcii Lorenza di Pierfrancesca de Mediciho. Od roku 1919 visel v galérii Uffizi. Počas druhej svetovej vojny, obraz bol presunutý do hradu Montegufoni, aby bol chránený pred vojnovým bombardovaním. Obraz bol vrátený do galérie po vojne, kde ju môžeme obdivovať do dnes. V roku 1982 bol obraz reštaurovaný, v priebehu času dielo stmavlo.

---

<sup>40</sup> Galleria degli Uffizi, Florencia

## Zoznam použitej literatúry a ďalších zdrojov

### Knižné diela:

- BORDÁCS, Štefan. *Potulky svetom umenia*, TKK-SK, 2006, ISBN 80-89723-01-2
- CUNNINGHAM, Lawrence S.- REICH, John J. *Culture & Values, zväzok II: A Survey of the Humanities with Readings*, Cengage Learning, 2010, ISBN 978-0-495-56926-8.
- HEGYI, Borbála. *Művészetek albuma*, Budapešť, 1998, ISBN: 9639030155
- JOHNSON, Paul. *Dějiny renesance*, Barrister & Principal, 2004, ISBN 9788086598680
- LIGHTBOWN, Ronald. *Sandro Botticelli: Life and Work*, Abbeville Press, 1989, ISBN 9780896599314
- LUCRETIUS. *On the Nature of Things*, William Ellery Leonard, trnsl. at Project Gutenberg
- MUTHER, Richard. *Dějiny malířství*, Laichter, 1904
- OVIDIUS. *Fasti*, Bryn Mawr Commentaries, 1985, ISBN 978-0929524467
- PATRICK, James. *Renaissance and Reformation*, zväzok 1, Marshall Cavendish, 2007, ISBN 9780761476504
- TOGNER, Milan. *Sandro Botticelli*, Brno, 1994, ISBN
- WARBURG, Aby. Sandro Botticelli's Birth of Venus and Spring. In: *Warburg, Bing, Rougemont, Lindberg* (ed.)

### Dokument:

- BBC, *Private life of a Masterpiece Sandro Botticelli: La Primavera*, 2005

### Elektronické pramene:

- MURPHY, Mimi. *Return of a forgotten master*,  
<http://www.time.com/time/magazine/article/0,9171,603185,00.html>
- SMITH, Webster. *On the Original Location of the Primavera*, <http://www.jstor.org>
- GLENN, Martina. *Sandro Botticelli*, [http://www.artmuseum.cz/umelec.php?art\\_id=174](http://www.artmuseum.cz/umelec.php?art_id=174)